

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Dominica Secvnda Post Epiphan[iam].

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

DOMINICA SECVNDA
POST EPIPHAN.

Partes.

1. Triplicem esse statum Christianorum.
2. Quis sponsus, & an bonum matrimonium.
3. De amore coniugali.
4. Quomodo uxor ducenda, Christumq; imitan-
du.
5. De uxoribus dotibus, & conuiuio spirituali-
bus.
6. In mundo deficere uinum bonum, abundare
malum.
7. De Christi uoce, Mulier.
8. De Christi uino ex aqua facto.

Nuptia facta sunt in Cana Galilee. Ioan. 2.

FIGVRA.

2. Reg. 10.

ISRAELITIS regem à Samuele postulan-
tibus, qui eos domi regeret, & in bellis ab
hoste defenderet, ne à cæteris gentibus op-
primerentur & contemnerentur, Saul ele-
ctus est, & à Deo ad populi regimen consti-
tutus: qui quamuis formam imperio dignā
præferret, & capite & ceruicibus altis cæ-
teris uiris eminentior esset: à pluribus tamen
spretus & neglectus habitus fuit, dicenti-
bus: Quomodo à Philistiim nos liberare po-
terit ille? qui hostium à ceruicibus nostris
iugum depellat & auferat? Adeo ut pluri-
mab eo desciscerent, & pauci eius impe-
rio parerent. Contigit autem interea, Am-
monitarum regem, qui Hebræos uariis præ-
liis exercuerat bellum populo indicere, &
urbem Iabes obsidione premere: quam ob
causam à vicinis auxiliares copias petere co-
acti fuere. Quo audito, Saul collecta suo-
rum manu mox accurrit, & conferto præ-
lio Ammonitas internecione deleuit, victo-
riamque amplissimam reportauit; Milites
autem & quotquot eum in prælio secuti fue-
rant, sacramentum ei fidelitatis præstite-
re, fortitudinemque eius demirati, effecê-
re, ut omnis eum Israël in regem, uelut re-
gno & sceptro dignissimum, receperit. Hoc
ipsum in Euangelio hodierno redintegra-
tum uideo: Saul namque Christi Iesu figura
fuit. Cum enim iidem Israëlita tam enixe

Tom. 1. Pars Hyemalis.

eum à Deo postulassent, credentes illum
Israëli honori & gloriæ fore, adeo ut reliquæ
eum nationes metuerent (persuadebant si-
quidem sibi, cum magno Messiam appa-
tu, & maiestate quadam regia venturum) &
quamuis Saulis instar caput cæteris eleua-
ret sublimius, quod præter humanam natu-
ram haberet & diuinam: non eo tamen quo
par fuit honore & cultu eum sunt profecuti,
né ue illius parere imperio uoluerunt, do-
nec hodie uocatus, non ad bellum quippe
qui pacem allaturus uenerat: sed ad epulum
connubiale & nuptias, luculentum edidit
miraculum, aquas in uinum præstantissi-
mum conuertendo. Apostoli autem & ali-
quot è suis hoc uiso, admiratione & stupore
perculsi, ut uerum eum Messiam agnoscerent,
in eum credunt, & omnes, ut idem præsent,
inducere conantur. Hodierno illud Euan-
gelio continetur, quod uobis expositurus
Spiritus S. inuoco, sua ut mihi gratia ad ef-
fense dignetur, & gloriosam Deiparam, cuius
precibus hodie aqua in uinum transit, ad-
uocatam & mediatricem adhibeo, dicens
cum omnibus uobis, *Aue Maria.*

Tres præcipuos in Ecclesia status reperi-
re est. Auditores, ad quos uniuersa hæc mû-
di inferioris administratio spectat: statum
nimirum uirginalem, uidualem, & coniuga-
lem, quos omnes Christo Domino gratissi-
mos existisse ex Euangelio discere poterim-
us. Uirginalem quidem, dum non nisi ma-
trem habere uoluit Virginem: continentium
etiam & uiduorum, dum Anna uiduæ in
templo se manifestare dignatus est: coniu-
galem denique quando hodie in Cana Gali-
lææ nuptiis interesse dignatur, quas & mira-
culo suo primo condecorauit.

Fuere nonnulli ex Patribus, qui triplicem
hunc statum arbori procerissimæ compara-
runt: cuius quidem radix sic matrimonium
& coniugium, sine quo duo reliqui neque-
ant consistere: ipsum enim optime cum ra-
dice in terra delitescente comparatur, idq;
propter sollicitudines, anxietates, molestias,
& curas erga res terrenas & fragiles: de quo
loquens ad Corinth. Apostolus ait: *Tribu-
lationem tamen carnis habebunt huiusmodi, id
est, ut quidem D. Thomas exponit: Occupa-*

I.
Tres præ-
cipui in
Ecclesia
status.

Et hi ar-
bori com-
parantur.

1. Cor. 7.

N
tiones

tes & afflictiones terrenas. Rami vero prominentes, & hinc inde luxuriantes seseque diffundentes, ipsa virginitas & continentia. Et quemadmodum hortulanus in radicem arboris sese benignum & amicum ostendit, eandem irrigando, circumcirca effodiendo, nunc terram aggerendo, interdum etiam stercorando: in ramos vero scuit & grassatur, eosdem amputando, resecano & præcendendo: Ita voluptas & delicia mundanæ coniugatis conceduntur & permittuntur, ac virginibus & continentibus mortificatio membrorum & pœnitentia referuata sunt quibus scilicet via calcanda angusta, & leges feueriores impositæ, atque omnis voluptas superflua præcindenda.

Dixit olim in Prouerb. Salomon: *Pulchra sunt via Domini.* Dicere vult non vnâ solum viam dedisse Deum per quam homines ad cœlum perueniant, sed plures, calque pulchras & complanatas. Idem dicitur etiam aliis ex verbis: *Ex vna radice multi prodeunt rami.* Perinde ac si dixisset: Ramus qui ad cœlum se extendat, status virginalis est, item, vidualis & continentium: alius quoque coniugalis & maritalis. Omnes hæc viæ pulchræ & iucundæ sunt, Deoq; quam gratissimæ, & rami luxuriantes eadem è radice pullulantes.

Gen. 6. In Noë Arca, quæ mari supernatauit, & *Lib. 15. de mundum deinde nouis generationibus au-*
cin cap. 26. xit, non nisi tria cubicula reperire erat: quam *In 1. Tim.* structuram mystice exponens Augustinus ait, *4.* triplicem Ecclesiæ statum per tristegam hanc fabricam designari, virginum, viduarum, & coniugatorum. Theophylact. auctorem in Epistolas Paulinas commentatus dicit, matrimonium plumbo, viduitatem argento, virginitatem autem auro præstantissimum similem esse. Primum quidem plumbo, quia onus graue est, & iugum durissimum, matrimonium: continentes autem argento, eo quod, vt argentum plumbo præstat hi prioribus digniores sunt, & liberiores virginitatē denique auro, quia quemadmodum aurum cæteris metallis dominatur, ita virginalis status nobilissimus sit & præstantissimus, ac velut omnium Ecclesiæ statuum princeps.

Oeconomus Pharaonis somnia sua Iosepho, eisdem detento carceribus, enarrans Somnium refert: *Videbam coram me vitem, in qua erant tres propagines.* Ecclesia autem in Euangelio vineæ comparatur, cuius tres propagines esse dixerim tres illos status, virginitatem scilicet, viduitatem, & coniugium, quæ sese per omnia diffundentes, mirum in modum exerecunt, cœlumque & terram multiplici foetu complent.

Seminis Evangelici quarta pars cecidit in terram bonam, & ortum fecit fructum centesimum, sexagesimum, & tricesimum. Multiplex hic fructus, & in tres gradus distinctus, tres status hominum denotat, coniugatorum, viduorum, & cœlibum, vt quidem exponit Hieronymus, & in Epistolis suis Athanasius. porro inter tres hos vitæ Christianæ status, matrimonium eminet, & honorem promeretur, velut opus Dei, quod ipse nimis in paradiso terrestri inter protoplastos instituit, quodque post quinque annorum millia Ecclesiæ velut Sacramentum, & quidem magnum, vt Paulus appellat, tradidit: & quod hodie præsentia sua, dum nuptiis interest miraculorumque suorum primitiis, cohonestare voluit. Euangelium apud Ioannem legitur: *Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat mater Iesu ibi.* quas nuptias vt ipse digne dicendo velut epithalamio celebrem, primo de earum serie, & dignitate matrimonij: deinde de miraculo agam, quod Dominus aquam in vinum mutauit: & duobus hisce totam Euangelij seriem ac velut nucleum contineri putem.

Principio igitur non modica circa has nuptias difficultas oritur: nam plurimi disputantes curiosius inquirunt, quinam noui hi sint coniuges, & in primis quisnam sponsus: & quamuis certi nihil hic statui possent, putarunt tamen multi, Ioannem Euangelistam fuisse: nam quandoquidem Deipara, speculum castitatis honestatisque quæ omnem turbam exosa erat, & quietis amantissima, his nuptiis interfuit: inducimur vt credamus, contrahentes hos è cognatione illius fuisse. Eius opinionis est S. Hieronymus præfatione in Ioannem, Beda initio Euangelij huius, & Rupertus temporis sui scriptor

Luc. 8.

Matth. 23.

Lib. 1. contra Iouin.

in cap.

Matth. &

in Apcl. ad Romyn.

Ephes. 5.

Ioan. 2.

II.

Putatur à nonnullis

S. Ioannes

Euangelis-

ta sponsus

hic fuisse.

Lib. 2. in prior doctissimus, traditq; communem hanc
Ioan. 2. 2. pene omnium scriptorum sententiam esse:
q. 16. art. 4. hos sequitur Thomas, Caietan. Sotus, Ioan-
 nes Maior, Ludolphus, Eckius, Dion. Car-
 thuf. S. Bonaventura, Antonius, Lyranus, &
 alij innumeri.

Hæc opi- At nullam hæc opinio veri speciem ha-
 nio refel- bet, nec ullis potest rationibus stabiliri. Pri-
 litur. mo, quod, vt bene Maldonatus firmissimis

Matt. 4. 6. hanc opinionem rationibus conuincens,
Marc. 1. ait: Ioannes non esset Cananæus: qui cum

1. nuptiæ hæc celebrarentur, à Christo iam ad Apostolorum cum fratre vocatus erat, & his non vt sponfus, sed Christi discipulus intererat. Nam Christus vna cum discipulis ad has vocatus fuit. Atqui Ioannes cum fratre Iacobo inter primos Apostolos; vt ex Euangelio manifestum redditur, vocatus est.
2. Secundo, omnes veteris Ecclesiæ Patres Ioannem semper vt virginem habuerunt, & firmiter semper ac constanter asseruere, nunquam eum connubium iniisse, quod restatur Augustinus. Tertio, nuptiis his interfuit Christus, vt matrimonium ratum haberet, eiusque statum auctoritate sua confirmaret; at, si matrimonium ratum hic dissoluisset, Ioannem à matrimonio ad sui sequelam vocando, matrimonium potius reprobasse quam approbasse & stabilisse visus esset. Quatto, si Ioannes à connubij contractu & matrimonio iam inito liber & solutus fuisset, dicendum esset, cum, foemina & omnibus valedicendo, statim à nuptiis securum esse Christum: at scriptum est, eum non in domo nuptiali, sed ad mare Tiberiadis cum fratre Iacobo retiareficientem vocatum esse, vt è duobus mox citatis Euangelistis manifestum est. Postremo, si Ioannes hic sponsum egisset, dignum profecto fuisset, ipsum ab Euangelistis litteris mandari, at nemo ne gry quidem vel apicem hac super re scripsit. Cerrum est igitur, nulla id dici ratione posse, multoque minus ab aliquo magni nominis scriptore asseri aut credi.

Lib. 8. c. 30. Nicephorus autem, longius adhuc à veri-
3 part. sum. tate recedens; ait, harum nuptiarum spon-
rit. 2. § 5. sum Simonem genere Cananæum, fuisse:
 Antoninus vero sponfam, ex aliorum sen-

tentia, Mariam Magdalenen, quæ quod sponso & matrimonii vsu priuata esset, illicitis se deinde & vagis amatoribus dedit, vitamque lubricam vixit. Sed omnia hæc apocrypha sunt. Credibile tametsi sit, aliquam è Virginis cognatione, quæ hactenus cum illa virginitatem coluerat, extitisse, eo quod Deipara ad nuptias vocata fuerit & Nazareth non nisi quinque milliaribus à Cana, qui Galilææ vicus erat, abesset.

Nuptia facta sunt in Cana, &c. Non est *Ioan. 2.* autem necesse antiquitatem huc epularum connubialium & nuptiarum ab vltima memoria & prima origine, adducere. Legimus namque Laban in Liæ & Rachelis nuptiis epulum instituisse, multosque amicos, ad id conuocasse. Samsone quoque vxorem ducente, instituit pater eius conuiuium, quod in septimum diem extendit, & in quo varia proposita fuere ænigmata, Quis ignorat magnificentiam & laetitias, quas Raguel in matrimonio filia parauit, quam Tobias iunior ducebat? Raguel *Tob. 9.* vxori sua Anna dixit, vt institueret conuiuium, & prepararet omnia, qua in cibos erant iter agentibus necessaria. Quas vero epulas instruxit Assuerus Medorum Rex cum Estherem in coniugem adoptaret? *luffit. Esth. 2.* conuiuium preparari rex magnificum, cunctis principibus & seruis suis pro coniunctione & nuptiis Esther. Christus quoque inter cæteras parabolas, vnam singillatim de nuptiis, habet, dicens, regnum cælorum simile esse homini regni nuptias filio suo instruenti. In Apocalypsi quoque illi beati prædicantur, qui ad cœnam nuptiarum Agni sunt vocati. Hodie quoque nouum conuiuium in Euangelio paratum contueor, in Cana Galilææ, ad quod Christus cum suis vocatus venit.

At quoniam de nuptiis & matrimonio *Quinque* mentio incidit, quinque hæresiarchas hæreses *hæreses* trimonium oppugnasse comperio, & in i- *circa ma-* cificam iniurios fuisse. Primus fuit Saturni- *trimoniū.* nus, vt tradit Irenæus lib. primo, capite vice- *1. Hæresis.* simo secundo, quem securus est Marcion, referente Hieronym. lib. prim. contra Iouinianum; illius vestigia sectatus est Tatianus,

mus, teste Epiphanio hæresi 46. Priscillianista, & Adamita, vt refert August. lib. de hæresibus cap. vicesimo quinto. Qui vnanimiter asserabant nuptias esse malas, & matrimonium ob Adæ peccatum inuectum esse: eo quod in statu innocentia nullus matrimonij vsus esset, hominumque creatio & propagatio diuino auxilio non verò per corporum coniunctionem fieret. At Christus hanc hodie reipsa hæresim iugulat & refellit, cum nuptiis interesse, easque miraculorum primitiis condecorare voluit.

2. Secunda, fuit Montanistarum, qui secundas nuptias vetitas esse credidere: tolerabant quidem eos qui semel matrimonium contraherent; ad secundum vero conuolantes, penitus à communionem sua reiciebant, quos specioso quodam titulo adulterium velare dicebant, imò ab adulteris ne minimum differre: sed non capiebant illi

1. Cor. 7. Scripturæ sensum, cum dicit: *Si dormierit vir eius, cui vult nubere, tantum in Domino.*

1. Tim. 5. Et alibi multo manifestius: *Volo iuniores viduas nubere, filios procreare, matres familias esse.*

3. Tertia, Armenorum, & Lutheri, qui negant matrimonium Sacramentum esse, ac proinde vllam per ipsius contractionem sponis gratiam conferri. Quos refellit Apostolus Paulus, qui ipsum Sacramentum, & quidem è magnis & primis esse ait: *Sacramentum hoc magnum est, dico autem, in Christo, & in Ecclesia.* Et in Epist. ad Hebræos: *Honorable connubium in omnibus, & thorius immaculatus.*

Ephes. 5. Hebr. 13.

4. Quarta, fuit eorum, qui credebant matrimonium & coniugium iam initum, volentibus & consentientibus coniugatis, vti sponte & voluntarie coaluerant & conuenerant: ita & dissolui posse: idque præter voluntatem Christi, qui apud Matthæum ait: *Quod Deus coniunxit, homo non separet.* Et Apostoli sententia, dum ad Corinthios scribit: *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir eius viuat.*

Matth. 19.

1. Cor. 7.

5. Quinta hæresis, est Iouiniani, qui matrimonium virginitati antepōnit, virginumque meritis, coniugatorum merita, æquiparat;

quem S. Hieronym. doctissime iuxta ac validissime confutans iugulauit, & clarius & paucioribus verbis Apostolus, loco superius citato, *Qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit, & qui non iungit, melius facit.* Quidquid demum sit, nuptiæ ex se honorabiles sunt, quas & Dominus ac Redemptor noster Christus hodie præsentia & miraculis ornare dignatus est.

Deus matrimonij auctor.

Porro contra priores illos hæreticos dicendum, Deum solum sanctissimæ matrimonij copulæ auctorem & institutorem esse, & ipsum primos nostros parentes in paradiso iunxisse, Adamoque occultos quosdam erga comparem igniculos indidisse, dum diceret: *Hoc nunc es ex ossibus meis, & caro de carne mea.* Vnde coniugati facile perspicere poterunt, quantus inter illos vigere debeat amor & concordia; honesta tamen, licet extrema. Nam quamuis liberi parentes suos diligere Dei iussu teneantur, & quidem amore quodam singulari, maiorem tamen dilectionem erga uxorem vir demonstrat necesse est, quam ex toto corde diligere, & vt alterum se amare fouereque tenetur. Vnde in Genesi legitur: *Propter hanc*

Gen. 2.

relinquet homo patrem & matrem, & adhaerit uxori suæ. Eodem illam amore profectur oportet, quo Christus dilectam sibi Ecclesiam profectus est, in cuius gratiam mortem amarissimam appetiit. Vnde Apostolus: *Viri diligite uxores vestras, non quidem amore quodam ficto & mentito, vt*

Ephes. 5.

Sichimitarum princeps Dinam; non fucato & assentatorio, vt Sampson Dalilam; non ob cupiditatem, quæstum, dotes opimas, honoresque, quos per easdem obtinere contenditis, vt Adonias Abisai Sunamitidem; non amore illicito, & lasciuo, & carnali, vt septem mariti priores Saram: sed ex toto corde & anima, sicut Christus dilexit Ecclesiam.

Nota in hoc propositum Magister sententiarum, formam à Deo non è capite, ne fortasse superbiens & insolentior facta, aduersus maritum insurgeret, eiq; dominaretur; nec etiam è pedibus, ne maritus eam pedibus protereret, & mancipij loco haberet, sed è costa sinistra, quæ haud procul à corde abest,

III.

Lib. 2.

Cur mulier è viri costa formata.

abest, formatam esse; quo maritus eam ut comparem, suis eductam membris, ac velut alterum se & sui partem diligeret. Utque amor hic manifestior foret, Deus cum diuersa Adamum & Eam è materia componere potuisset, & vnum hac aliam illa & quidem mixta, amborumque corpora inter se diuersa ac diuersimode formare; nihil fecit huiusmodi: sed ne qua inter vtrumque diuisionis & diffensionis occasio nasceretur, non nisi vnum condere voluit, è quo partem traxit, & quidem cordi proximam, è qua foemina componitur, ut iuxta Scripturam non nisi vnum corpus & vna caro, & duo in carne vna forent.

Egregia
veterum
opinio.

Hinc putarunt veteres, ut bene Plato in Sympos. ait: Deos iam inde à mundi primordio, homini duplicia membra attribuisse, non vero singula, ut modo habere eum videmus, sed bicipitem, quadrimanum & quadrupedem. at quoniam superbia elatus insolentius se gerebat, hinc deos hominem diuisisse, & ex vno fecisse duos. Atque hanc esse rationem putant, cur sit aliquod semper in amore discrimen, & hunc plus, illum vero minus diligamus quasi diligendo illam partem, quæ nobis olun ablata fuit quæramus, & inuicem vti nos ipsos amemus. Et quamuis hoc fabulosum sit, quam proxime tamen alludit ad id quod dicere cœperamus, Deum scilicet hominem quodammodo geminum formasse, & corpore ex vno duo constituisse subiecta. Atque ideo quandoquidem, coniugati, duo in carne vna sint, & foemina non nisi viri membrum sit & caro; proculdubio se mutuo fouere, & singulari quodam amore prosequi debent.

Dæmon eum Iob Propheta substantiam demoliretur & destrueret, nihil omnino inconcussum & intactum, præter con. gem eius, reliquit: honorem & gloriam ei abstulit, infamem penitus reddens; bona possessionesque succendit & euertit, inopiam extremam caufatus, in corpus quoque illius sauiit, vlcere eum pessimo percutiens: vxori tamen illius pepercit. Dicitur quidem posset, intactam illam relictam, ut viro deinde exprobraret, & afflictio insultaret: sed longe alia subest ratio, voluisse scilicet Deum, hic a-

moris conjugalis exemplum dare: ita nam- Insignis que eum Satana Iob cribrare expetente cœceptus Deus conuenerat, *Veruntamen animam illius ex affliferua. Quamobrem cum vxor animæ viri di-* tionibus. midium sit, eam, ut vitam suam, diligere & *Iob. 2.* amare teneretur. Ideo nimirum vxorem immunem reliquit, quod Iob eadem extincta, superuiuere minime potuisset, sed vno animæ dimidio ablato, facili alterum concidisset.

Ecclesiasticus tria sibi placere, Deoque & *Eccles. 25.* hominibus probari ait, concordiam nimis- Deo gra- rum fratrum, amorem proximorum, & ma- tum ma- xime coniugum consensum: *In tribus plac-* ritum *ium est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo* cum vxo- *Et hominibus, concordia fratrum Et amor pro-* re consen- *ximorum, Et vir Et mulier bene sibi consentien-* tire. *tes. Quando enim vir & vxor inter se dissen-* tiunt, rixantur, & litigant; eandem nunquam poterunt viam insistere: sed non secus ac duo inimici sibi inuicem connexi, aut duo malefici eadem carena colligati, diuersum spirabunt.

Tanta Mezentij tyranni immanitas & Mezentij sauities erat, ut, quo miseros affligeret & crudeliter cruciaret magis, mortuorum corporibus, ut tas. tradit in Emblematis Alciatus, viuos superalligaret, ut ita sensim teterrimo odore & memphyti enecarentur, longoque cruciatu exanimarentur. Audite quid de eodem scripserit Maro:

Corpora corporibus iungebat mortua viuui.

At non minus coniugatorum inter se dissentientium, assidueque rixantium est supplicium. Quis enim non existimet amarum & triste, duos eodem atrellatos iugo, eodem cubantes lecto, eadem gaudentes mensa, iisdem commorantes ædibus, sese mutuo odio plusquam Vatiniano prosequi, & alterum alterius necem optare: an non hoc est, corpora viuorum attere mortuis, & crudelissima tyrannidis imago?

Econtra, mutuo coniugum amore & con- Leonis cordia nihil iucundius aut suauius, quem Byzantij admodum, ut dicere cœperamus, nihil dictum. diffensione & discordia eorumdem odiosius, Leo Byzantius Philosophus, & orator celeberrimus, obesus alioquin & aqualiculum prominentem gestans, cum ad Athenien-

ses legatus missus esset, seditionem quamdam popularem & turbas civiles eloquentia sua cohibiturus, mox ut legationis suae capita enarraret, omnibus risum ob enorme abdomen mouit; sed ipse à ludicris seniorum occasionem captans, dicere cepit: *Quanam vobis risus causa, ô Athenienses? an quod me pinguem & distento rideatis ventre? sed audite, est mihi domi vxor, quam quoad pinguedinem ipse non sum conferendus, vix potè quæ me triplo sit pinguior; ambos tamen vnus facillime lectus capit, cum eadem volumus & sentimus; sed dum alter ab altero dissentit, ipsa hanc, & ego illam viam insisto, integra nos vix capiat domus. Quo dicto Atheniensibus persuasit, vt pacem inirent, turbas & seditiones cohiberent, populusque cum magistratu in gratiam rediret. Atque hæc omnia occasione nuptiarum in Cana Galilææ celebratarum.*

Matrimonium ducere onus. Ac, veluti nihil matrimonio iucundius aut suauius, ita eodem nihil grauius, aut durius; quippe cum quo nullum onus aut iugum comparandum videatur, si spiritualia & pietatem quam impedire plerumque solet, consideremus. Recordemini hic obsecro parabola Euangelicæ, in qua varij ad nuptias vocati describuntur; at cum multi se excusarent, nullus tamen ait, se ire nolle, sed solus ille qui vxorem duxerat: *Vxorem duxi, & ideo non possum ire.* Deinde iam ab ipso mundi exordio de vxore dictum quidem est: *Quamobrem relinquet homo patrem suum & matrem suam, & adhaerebit vxori suæ.* At hodie pro pudor! multi vt vxoribus placeant & adhaereant, non solum parentes, sed DEVM, optimum maximum patrem relinquunt. Idcirco prudenter admodum fecisse censeo sponso hocce Canense, dum CHRISTVM eiusque Matrem vna cum Apostolis, ad nuptias vocarunt.

Notandum autem, Iosephi nutritii Christi, si nullam hic mentionem fieri, quem Epiphanius iam dudum obiisse censet, eo quod nec hoc in loco, nec in alijs vlla eius amplexus habetur mentio; qui si vixisset, sine illo Deipara ad nuptias sola non concessisset: creditque hic eum auctor statim post

duodecimum Christi annum, aut non multo post defunctum, quæ & communis aliorum sententia est. Christus nihilominus & gloriosa eius mater ad nuptias vocati sunt.

IV. Discant hic qui matrimonium contrahere volunt, vxoremque honestam, moratam, & Christum prudentem ducere; cœlestes omnes & Iesus ad nuptias vni ipsum ad nuptias vocandos. Hanc ob rem as & sponsorem notat Rupert. in cap. secundum Genes. *falia inuit Deum, quo Eam crearet, Adam somnum tandus. quendam placidum, omnia membra illius irrigantem, immisisse; id est, extra mentis statum & extra se rapuisse: quo designat, illum qui vxorem sibi seligere & ducere conatur, oculos & sensus exteriores occludere debere, & solum Deum intreri; Deum deinde Adam eandem dedisse: bona enim vxor donum Dei est; vtque matrimonium auspiciato & bonis, vt aiunt, aibus contrahatur, à Dei manu & directione vxor sumenda. Vnde Salomon in Prouerbijs: *Domus & diuitia dantur à parentibus, à Domino autem proprie vxor prudens.**

Antequam igitur vxor ducatur, non forma illa exterior & venustas spectanda, vt filij Seth fecere, qui filiarum Cain pulchritudine inelcati & transuersum acti, gigantes procrearunt, ob quorum nequitiam diluuius orbis vniuersus obrutus perijt. Non sunt etiam ducenda quæ pigmentis & odoramentis exoticis formam adulterant & purpurant, luxum vestium consecretant, Orientis diuitias fronte & capillitio turrato præferunt; vt magno suo damno fecit Elau, qui duxit quas parentes eius ob fastum & superbiam terre non poterant. Non denique externa & alienigena, aut alterius religionis, vt infelix Samson, qui Dalila amoribus impeditus expedire se non valuit, sed interitum & suum & populi Israël duxit. Quæ omnia damna, vt quis euitet, Christum & Deiparam ad nuptias ac sponsalia inuitet.

Quo enim matrimonium bene feliciterque succedat, Christus præ cæteris & ante Christum omnes ad nuptias vocandus: tunc vero in præ cæteris ad nuptias dicitur, cum ipse velut præcipuus matrimonij finis & scopus præfigitur. Id est, quando quis vxorem ducit, candus quo

quo melius Deo feruiat, eiusque legem obferuet, eadem, quo naturæ satisfaciatur, & fornicationem ac libidinem omnem excludat, vtendo. At si auaritiā & plurimū ante omnes inuitemus, si pulchritudinem, voluptates carnales, & delicias spectemus, easque ambimus præ reliquis, nihil ab his matrimonii nuptiisque boni sperandum est. Testis sit Sara, quæ septem quidem maritos habuit, sed his à dæmonio interfectis, virgo & illibata tandem Tobię coniuncta est, quod velut equus & mulus ad eam accessissent, soliusque pulchritudinis & diuitiarum inuitu illam duxissent.

Tob. 6. 7. 8.

Felix copula, quæ Christus copulat.

Felix profecto fortunatumque illud vere dici matrimonium potest, quod à Deo principium habet; at infelix & detestandum, ad quod dæmon ante alios inuitatur; quale illud censendum, quod barbarorum ritu, ob solam delectationem sensualem, corporeasque voluptates contrahitur. Talia Christianos detestari & abhorreere par est, utpote Christiano nomine indigna, Deoque inuisa: quod sponse suæ Tobias iunior hisce verbis repræsentabat: *Filij quippe Sancti sumus, patres nostri & maiores sanctitate vitæ fuere celebres; ideo, non possumus ita coniungi scitu genies, quæ ignorant Deum, nihilque præter voluptatem deliciasque corporis brutorum instar spectant. Deum quoque deinde, ut cæpta secundaret precatus, ait: Et tu Domine scis, quia non luxuria causa accipio sororem meam coniugem, sed sola posteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen tuum in secula seculorum. Hoc scilicet erat Christum ad nuptias vocare.*

Tob. 8.

Ibid.

Sola virtus in cõnubiis spectanda. Gen. 2. 4.

Tunc autem Christus ad nuptias vocari dicitur, & felix illud matrimonium & auspiciatum censetur, cum sola virtus tam in viro quam femina, non vero dos, forma, nec diuitiæ spectantur. Eleazer æconomus domus Abraham, cum parentibus Rebecca, de cõnubio inter Isaac & illam ineundo tractans, hunc in modum locutus est: *Dominus benedixit domino meo valde, & magnificatus est, dedit ei oues, & boues, argentum & aurum, &c. Primo ecce eum Deo gratum, & ab eo benedictum ait, antequam de diuitiis, & opibus sermonem instituat. Heu quænam vestra ex-*

citatis est, patres! si vel animalia copulanda sunt ad fœtum procreandum, soletis & pulcherrima & valentissima feligere; filias vero vestras elocaturis, matrimonioque copulaturis, de genero probo, moratoque ne minimum laboratis, nec filiis vestris nurus honestas morigerasque quæritis. Hinc illæ lacrymæ, hinc illa familiæ dedecora & exitia, hinc earum ruina & pestis.

Non aliam Idololatriæ Ioram regis, filij Impiæ & Iosaphat, qui patri interfectis fratribus in regnum successit, scripturâ rationem reddit, ritus ruine quam sceleratæ vxoris consilium suggestio- causa. nemque: *Filia quippe Achab erat vxor eius, & fecit malum in conspectu Domini. Adeo ut mirandum non sit, Ioram in idololatriam prolapsus, vxore ad scelus extimulante, quod à patre hauserat, & in maritum transfundere satagebat. Achab quoque rex, mouente & animante impiâ coniuge Iezabel, idolis immolauit, ea ductrice Prophetas occidit, & veri Dei cultum regno Itraël propulsare & exterminare conatus est, Concubauit enim eum Iezabel vxor sua, & abominabile factus est, in tantum ut sequeretur idola quæ fecerant Amorrhæi.*

Christus igitur ad nuptias inuitandus, Deusque orandus, antequam matrimonij copula inear, quo bona eius auspicio ductur, que in peque reperiri vxor queat: qui enim improbâ stilentem & peruersam nactus est, nã ille perpetuo inferni tormenta etiam viuës experitur. Vnde incidit, Sapiens: *Commorari leoni & draconi placebit, perpetuam quam habitare cum muliere nequam. Quanta igitur cura, & quanta anxietate bona quærenda est vxor, quot in ea dotes requiruntur, quam multa examina facienda, antequam ducatur. In quam rem notetis velim verba illa Nathanis Prophetæ, quibus Dauidem compellauit, & quibus allegoricè vnam vxoris probæ dotem descripsit, cum illum adulterij coargueret: *Pauper nihil habebat omnino præter vnam ouem paruulam, quam emerat & nutrierat, & qua creuerat apud eum cum filiis eius, simul de pane illius comedens, & de calice illius bibens, & in sinu eius dormiens, eratque illi sicut filia. Vocat ecce Viriæ vxorem, ouem: ouis enim sit oportet, quæcumque bona dici vxor velit, id est, dulcis, mansuetæ, omnem**

4. Reg. 8.

3. Reg. 12.

Eccles. 15.

2. Reg. 12.

omnem exosa rixam & clamorem, marito, velut ouis pastori, obsequens: hanc vicissim, maritus velut ouiculam suam habeat, seruet, nutriat, custodiat, & vt filiam diligit, necesse est.

Eccles. 16.

Bene idcirco mihi dixisse visus est Sapiens, dum ait: *Gratia super gratiam mulier, sancta & pudorata* Perinde ac si dixisset: Nulla maior viro obtingere hac in vita felicitas potest, quam si honestam, castam, probamque vxorem nanciscatur: insignis quidem vxoris dos est sanctitas & probitas, at omnium præstantissima, cum castitatem colit, pudorem amat, omnemque perperam quid de se cogitandi occasionem præscindit. Quã dotem veteres exprimere conati, dupliciter, teste Eustathio, castitatem depinxere: quas pudicitia imagines si honesta matrona diligenter iauerentur, nunquam eandem laederent, sed inuiolatam illibatamque conseruarent.

Eustath. lib. 2. de Iymenia.

Mulierũ honestas & castitas depicta dupliciter.

Pingebant primo mulierem sero omnigenis e floribus præter rosam contexto redimitam, reti velut veste amictam, quod & faciem simul & pectus cum pedibus velaret, quo emblemate honestatem pudicitiamque matronalem exprimere volebant; quam quidem omnes gratia charismataque, omnes quæ cogitari possunt perfectiones decant, præter illas quæ Venerem, cui rosa sacra, spirant, & honori maculam adspargunt.

Aliud schema erat huiusmodi. Mulier scilicet gemmis & pretiosis lapidibus ornata, cuius in fronte pyropus quidem instar solis radiabat, sed quæ veste vilissima ad imos vsque pedes dimissa cooperiebatur. Docet hoc, diuitias quas habere matronam conuenit, non in vestium luxu, sed in animo menteque exornanda consistere: adeo vt, quamuis modesta vilique veste utatur, caput tamen ipsum aliquod ornamentum præferat. Pedes quoque tegat oportet, id est, raro in publicum, præter necessitatem prodeat, domi autem assidua sit & frequens; atque hinc fida viro coniux agnosci potest. Et hæc quidem hætenus occasione nuptiarum, ad quas hic Christus vocatus scribitur.

Mirum profecto, Christum, qui omnes Cur Christidelicias contemnendas docebat, lacrymas stus cum vnice diligebat, pœnitentiam nullo non discipulis tempore prædicabat, cum discipulis ad nuptias concedere. Castigare scilicet & reprehendere voluit eos, qui, dum deliciarum & conuiuij loca viros sanctissimos adire vident; quamprimum offeunduntur, & scandalizantur; cum tamen conuiuia & nuptia velut trutina & lapis Lydius sint, ad quæ eorum vitæ sanctimonia modestiaque examinatur, & in quibus qui vere spirituales sunt & temperantiam vere consecantur, dignosci queunt. In Missa enim sacrificio, aut Cathedrali aliquem in lachrymas resoluui, mirandum non est; sed in nuptijs sobrietatem & modestiam ostendere, Christianamque grauitatem in locis publicis, apud externos & ignotos, præferre, hoc vero magni & diuini cuiusdam hominis esse, communi omnium iudicio censetur.

Quod Sapia de se apud Salomonem ait: *In plateis sicut cinnamomum & balsamum aromatizans odorem dedi*, ad literam de eo quod sapientia in sapiente operari consueuit, capiendum est. Legitimus autem & genuinus horum verborum sensus est, iustus & spirituales, quos sapientia cœlestis in omnibus actionibus dirigit, in locis maxime suspectis, & in quibus maior peccandi occasio, maiorem virtutum, deuotionis, modestia, continentiaque suæ odorem diffundere, qui omnium nases feriat, eosque gratos & spectabiles efficiat.

Christus quoque ad nuptias inuitatus venit, vt nos edoceret, eos potissimum ad nuptias epulumque connubiale inuitare, qui modestiam amant, & virtutes consecantur; idque in honorem sacramenti Matrimonii. Quod figurate expressit in Deuteronomio *Devs. Comedes coram Domino Deo tuo, Deut. 14. & epulaberis tu & domus tua, & Leuita qui intra portas tuas est, caue, ne derelinquas eum.* Lex nimirum volebat, vt sæculares aliquem semper Leuitam aut sacerdotem mensæ adhiberent suæ, qui eos erudiret, Dei cultum edoceret vel fortasse vt intemperantibus & dissolutis modestia temperantiaque exem-

exemplum foret, ac ne ebrietas locum haberet & crapula, prospiceret. Quod ut nos edoceat filius Dei, hodie cum discipulis ad nuptias vadit.

Multi Christum ad lacrymas, pauci ad nuptias inuitant. Psal. 77.

Notandum hic interea, plurimos Christum ad lacrymas, luctum, exequiasque inuitare, id est, ad eum confugere dum morbo affliguntur, vel in mortis periculo versantur; at paucos eum ad nuptias, id est, dum prospere omnia succedunt, omnia ad votum fluunt, vocare. Atque hoc notat in Israelitis Psalmographus: *Cum occideret eos quarebant eum, & reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum: at cum lætior fortuna arderet, cum successu prospero latarentur: Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, incrassatus, impinguitus dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo. verum quicumque salutis suæ studiosus, omnibus in occasionibus & vbique Deum inuitet, tam ad nuptias, quam ad funera; tam in prosperitate quam aduersitate, ut faciebat Propheta regius, qui de se testatur: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo: ait in omni tempore, insinuans Deum tam in lætis quam tristibus inuocandum & benedicendum. At nimis his nuptiis immorati sumus, iam de miraculo quo eadem insignita fuere loquendum, de conuersione inquam aquarum in vinum, quæ & altera concionis huius pars est: Deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum, vinum non habent.**

Psal. 33.

Ioan. 3.

In mundi huius nuptiis nemmo satiari potest.

Cum igitur Christus vna cum matre sua & discipulis his nuptiis interesset, vinum deficere cœpit; quamobrè Maria, mater misericordiae, coniugatorum sortem miserata, eorumq; honoris studiosissima, cognita filij potentia ab eodem petiit, ut presenti eorum inopia & pudori succurreret. Defecit igitur vinum. Allegorice defectum hunc expositurus, dico vinum voluptatum ac deliciarum symbolum esse, & per has nuptias mundi huius conuiuia & epulas designari. Mundus hic, Auditores, multas quidem nuptias instruit, & conuiuia parat sumptuosissima, at semper in iisdem vinum deficit, mera in iisdem esse nequit satietas, nullaque perfecta lætitia aut voluptas; quæ si aliqua sit, non nisi exigua admodum, quæque breui

Tom. I. Pars Hyemalis.

& in momento intercidat: *Ducunt in bonis Iob. 21. dies suos ait Iob, & in puncto ad inferna descendunt. O miseriam! ô vitam inuitam, vitæq; nomine indignam! in gaudio nimirum bido aut triduo agere; & in momento ad supplicia aterna, è quibus nunquam liberari dabitur, deuolui.*

Splendidum quidem mundus epulum Baltasari regi Babylonio instruit, sed quam primum cœpit vinum deficere; mortem siquidem & regni ruinam intentat, viteque amissionem denuntiat. Laute quoque excipit gulonem illum Euangelicum, qui epulabatur quotidie splendide: sed vinum tandem etiam defecit, cum mortuus est, & sepultus in inferno. Denique omnes filios Iob in domo primogeniti volupate perfundit, mille iis gaudia creat, epulantur, iucundantur, risus & lætitia locum habent; sed heu! mox vinum defecit mutante nempe aère, tempestatibusq; validis quatuor domus angulos concutientibus, illa ad terram corruit, omnes repentina ruina opprimens, itaque omnis Iob posteritatis spes, quam in filiis habebat, misere extincta est. Quin & in nuptiis his Euangelicis deficere vinum cœpit.

Dan. 5.

Luc. 16.

Iob. 1.

VI.

Ioan. 2.

Deficiente vino. O inopem, & mendicum mundum! omnia ipsi defunt, & tamè omnia habere se iactitat. Deest imprimis panis, mundo quem deesse sibi conquestus Saul, ait puero: *Panis deficit in cisteriis nostris. Vix inter dum ipsi aqua frigida suppetit, ut in libro Ios. 4. Iosua legitur: Defecerunt aqua Iordani; & in obsidio Bethulia, defecerunt cisterna. dies quoq; sæpenumero deficiunt, quod conqueritur David rex: Defecerunt in vanitate dies eorum deficit interdum cor & anima, iuxta querelam Psalmographi, deficit caro mea & cor meum. Peccatores aliquando etiam deficere incipient: Deficient peccatores à terra ita ut non sint. vita quoque deficit & queritur, quæ nimirum breuis & angusta, deficit, ait Propheta, in dolore vita mea: sola avaritia & dolus nunquam illi deficiunt, sed quotidie augentur & inualefcunt: Non deficit de platea eius usura & dolus. cœlo autem nihil omnino deest, sed abundant & largissime ei cuncta suppetunt, quod his verbis in Euangelio testatur Dominus: *Thesauri**

Reg. 9.

Ios. 4.

Iud. 7.

Psal. 77.

Psal. 72.

Psal. 103.

Psal. 30.

Psal. 54.

Luc. 12.

Psal. 30.

Psal. 54.

Luc. 12.

O

Luc. 12.

zate vobis thesaurum non deficientem in celo.

Mundi vinum turbidum & insipidum. Præterquam vero, quod mundus adeo mendicus sit, vt in auptis eius vinum semper deficiat, ipsum quoque quod aliquatenus dat, vinum turbidum est, vappa, insipidum, & sæculentum. Vnde Psal. *veruntamen sax eius non est exinanita, bibent omnes peccatores terra.* Vinum quoque acerbum & acidum, & felli draconū haud ab simile, *fel draconum vinum eorum:* at vinum interea noxiū & fumosum, ipsum nimirum, quod Noachos inebriat, eorumque pudenda revehat. Vinum Sodomiticum, quo inebriatus Loth incestum committit. Vinum quod sacerdotibus olim ne gustarent in mori vellent venterat Deus: *Vinum & omne quod inebriare potest, non biberitis, tu & si ij tui, quando intra bitis in tabernaculum testimonij, ne moriamini.* Quin & Nazaraeis, cum vōtum Domino fecissent, vinum & omne quod inebriat interdixerat, *Vir siue mulier cum fecerint votum, vt sanctificentur, & se voluerint Domino consecrare, à vino & omni quod inebriare potest, abstinebunt.*

Gen. 9. Gen. 19. Leuit. 10. Num. 6. *Vinū est, quod pellax & lenocianus mundus feminis & filiabus propinat, quo eas inebriatas prostituat, & in interitum trahat; quale scelestus ille pararius & leno Holofernis Vagao, Iudith matronæ castissimæ sapientissimæq; propinavit: Non versatur bona puella intrare ad Dominum meum, vt bibat vinum: um inuenditase.* Vinum, quod scelesti & impij oppleti & quodammodo immeri iustis detrahunt, eorumque vitam & agendi rationem explodunt: expertus ipsum testatur Psalmographus: *Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta, & in me psallebant qui bibant vinum.* Vinum denique, quod in Canticis sponsa reuiciens dicebat: *Meliora sunt vbera tua vine,* id est, consolationum tuarum ambrosia & lac, Domine, meliora sunt magi q; reficiunt, quā omnes omnino mundi voluptates vauit in locum coaceruata.

Judith. *Sed relictis allegorijs his, ad miraculum nostrum descendamus; Deipara viso viam filium ro-*

Virgo Deipara filium rogat, vt vi-

adit, quem maximaq; virtutis & omnipotentem esse nouerat, vt huic inopia honeste consulere, videretq; nequa coniugatis tui pro- hinc oriretur infamia; quare placidis & benignis ad eum verbis vta ait: *Vinum non habent.* Perinde ac si dicere voluisset: Ecce qui nos ex amicitia & in grati animi signum ad nuptias vocarunt, vinum non habent; si modo velis, potes namq; eorum inopia tua omnipotentia succurrere, vtrumque tibi magnopere deuinxeris: si vero auxiliari detrectes, infamiam non modicam adibunt, & confundetur coram omnibus conuiuiis. Materna postulatione audita Christus subitatus, & quasi indignabundus respondit: *Quid mihi, & tibi mulier, si iis vinum defecerit? nihil hoc ad nos.*

Notandū hic, Deiparam non nisi secundo, in vniuerso Euangelij campo, mulieris nomine appellatam: primò Luc. i. deinde Ioan. 19. nempe in his nuptiis; & sub cruce Christi; sed post partum illum gloriosum, decies & amplius mater Iesu audit. Filius autem hic eam mulierem nominauit, nō quod matris eam nomine indignam ceteret, aut materno eam amore non prosequeretur; sed antonomastice, respiciendo nimirum ad verba illa Solomonis: *Mulierem fortis quis nuerit?* & ipse communiter se *filium hominis* dixit, futere tamē haretici, qui ex hoc loco astruere conati sunt, Christum non habuisse verum corpus, quale hoc nostrum est; inter quos futere Montanista, Valentiniani, Montanichæi, & alij; sed eum hoc responso Deiparam, vt matrem non agnouisse; quasi dixisset: Nihil mihi reeum commune est, o mulier, nec te vt matrem meā agnosco. Testatur hoc Origenes & Augustinus.

At communis veterum & nuperorum interpretum sententia est, Christum hac loquendi ratione verū se Deum esse declarare voluisse; & non humana, sed diuina potentia miracula edere: simulque matrem leuiter reprehendendo ostendisse, se non vt purum hominem, id est in quantum mulieris filius, sed in quantum Deus, opera supernaturalia patrare; atque ita nihil se eum Maria habere commune. Ita siquidem hæc exponunt Origenes, Augustin. Gregor. Beda, Euthymius, alique sexcenti.

Bis Deipara mulieris nomine scriptura nominatur. VII. Ioan. 2. *Matth. 8.9* *Montanistarum & Manicheorum etror.* *Genuinus horū verborum sensus.* *Aliam*

Serm. 1. in
hac Euaḡ.
verba.

Aliam porro viam insistit mellissius Bernard. putatque hic Christum, etiam vt hominem, locutum esse, & ita respondendo designare voluisse, se hactenus, antequam Patris missionem exequeretur, hominumq; prædicationi & redemptioni incumberet, ob quæ in mundum venerat, matri obtemperasse, & ab illius nutu ac directione pendisse; erat enim *subditus illi*, vt Euangelista ait: sed hodie aliam se viam ingredi cepisse, & officium, ad quod à Patre cælesti hunc in mundum, missus erat, aggredi; ac proinde nihil se amplius parentibus carnalibus obsequij debere, sed aliam vocem sequi, (vti & deinde Apostolos docuit) imo eisdem vix nosse, dicendo: *Quid tibi & mihi mulier?*

Luc. 2.

Ioan. 2.

Rationes
cur Christus dure
matri respon-
derit.
Tract. 9.
in Ioannē.

Porro rationes, cur Christus dure & non ita benigne aut placide matri responderit, variæ à SS. Patribus allegantur; sed vna è præcipuis fuit demonstrare eum voluisse, nihil se in operum sanctorum exercitio, miraculorum parratione, & Euangelii ad quam venerat prædicatione, cum matre habere commune. Hanc refert Augustin. dum ait: *Miraculum exigebas mater; at ille, tanquam non agnoscat viscera humana operaturus facta diuina.* Doceat porro rudius hoc Christi responsum etiam in matrem carissimam, vicarios Iesu Christi in terra, Episcopos inquam, præfules, & sacerdotes, ne in conferendis dignitatibus & officiis, functionibusque quæ Ecclesiam concernunt, tam temporalibus quam spiritualibus, sanguinis & carnis intuitu affines & amicos, eosque quos mundus præferret dignioribus, & ob virtutem eruditionemque promeritis præponant. Ita sentit hoc Euangelium exponens Bernardus: *Docet vs ad Dominum conuersi semel, de carnali propinquitate minus sumus solliciti.*

Serm. 2. in
hanc Do-
min.

Lib. 4. c. 3.

Huc optime facere videtur quod in Clemente Quarto laudibus celebrat Fulgosius. Habuerat hic ante Pontificiam dignitatem & sacerdotium vxorem, cum Bononiæ ius Canonicum proficeretur, ex eaque duas susceperat filias, quas nondum elocauerat. quæ audito patrem ad summam Ecclesiæ apicem euectum, dotem patre dignam peti-

turæ ad eum venire; sed repulsam passæ sunt, dicente patre, Pontifici nullas filias esse, & proinde patrimonio quod nactæ erant, contentas esse oportere: quare mœsta domum reuertæ. Rarum profecto exemplum; at quo rarius, eo & admirabilius, & laudati dignius.

Referam hic etiam quod in concionibus suis doctis iuxta ac zelosis retulit Philippus Diez: tria nimirum cæcorum genera esse: sunt enim quos scipio sustineat, sunt quos manu deducant: vnde moralem sensum eligens ait totidem cæcorum, quæ ad oculos internos genera reperiri. Primi sunt, qui ad honores & dignitates mundanas euecti conspiciuntur, qui vt dignitatum pedum gestent, rationis limites perfringunt, & in illicita nefandaque impingunt. Qui à catello deducuntur; sunt cauidici & legulei illi forenses, qui prauo & illicito lucello excaecati, de lana caprina & asini vmbra vitiligium instituunt, & in tribunalibus instar canum latrando assidui sunt, nefandum esurienti manu lucrum velut corui captantes. Vltimi & omnium cæcissimi, sunt præfules & sacerdotes, qui quo nepotes, ne dicam liberos suos ditent, cæco quodam amore & affectu transversum acti beneficia Ecclesiastica in eisdem congerunt, eosque magno Ecclesiæ dispendio, rationis limites excedendo, dignitatibus & opimis sacerdotiis onerant: ita porro ducti in præcipitium & voraginem profundam rueant, in qua cæcitatibus suæ pœnas dabunt.

Dan. 2.
Post Pente-
cost.
Tria cæcorum
genera.

Infamiam Themistocles Atheniensium dux non paruam sibi peperit, cum pro concione diceret: *Meam vxorem puer regit, vxor me, Athenas ego; ergo Athenas puer meus dirigit.* At longe maiorem infamiam sibi arcessit Sacerdos & Præsul, maiusq; sacrilegium committit, dū à nepotibus se duci patitur, affiniumque commodis promotionique cum sui infamia inuigilat, adeo vt non ipsi, sed parentes & agnati, Ecclesiam regere videantur.

Themistocles A-
pophthegma mo-
raliter ex-
positum.

Ioannes Gerson regis vniuersitatis Parisiensis Cæcellarius dicere solebat; reū quamdiu in loco sacro hæretet, à iudicibus & li-

Lib. de vi-
ta contem-
platiua.

Deus ab- ut templo aut loco sacro egressus est, sacu-
 usus rerū lari brachio eius in carcerem abducendi po-
 & bonorū testatem dari. Ad eundem etiam modum di-
 Ecclesia- co, beneficia & redditus Ecclesiasticos, bona
 sticorum maleficorum & peccatorum esse, Deo ab iis
 puniuit. in remissionem expiationemque scelerum
 oblata; quæ cum in pios vsus & opera sancta
 expēduntur, in Ecclesia velut in aylo mane-
 te censentur; at vbi in profanos vsus expen-
 duntur; dum affinis & consanguineis per-
 peram conferuntur; dominos & satrapas
 sæculares Deus excitat, qui vel necessitate
 adacti, vel auaritia astantes, vel ministrorū
 diuina iustitia vice fungentes, dum eadem
 à loco sacro abducta vident, inuadunt, pes-
 fundant, inq; proprium dominium conuer-
 tunt. Beatus igitur ter & amplius Præsul ille
 dicendus, qui Saluatorem Christum imitan-
 do, dum Ecclesiæ res agitur, matrem non
 agnoscit, etiam dum miracula patranda
 sunt; qualia hodie Christus edidit, aquam in
 vinum præstantissimum conuertendo, & sex
 hydrias eodem implendo.

Hoc die. Ceterum luculentum hoc miraculum eo-
 Christus. dem contigit die, diuersis licet temporibus,
 & vinum. quo & reges, Oriente profecti Berlehem ve-
 in aquam nere, Christum adoratum; & Iesus à Ioanne
 cōuertit, in Iordane baptizatus est. quod etiam omni-
 & à Magis um eius miraculorum primum fuit, vt hac
 adoratus. ratione potentiam & gloriam demonstra-
 est, & à lo- ret, seseque verum Dei filium ostenderet.
 anne ba- Vnde Ioannes: *Hoc fecit initium signorum Ie-
 ptizatus. sus. Et manifestauit gloriam suam, non po-
 Ioan. 2.* tuit signo aliquo euidēiori gloriam decla-
 rare suamque diuinitatem testatam: facere,
 quam hoc ipso quod hic edidit. neque enim
 minor requiritur potentia ad aquam in vi-
 num mutandam, quam ad vnum è nihilo
 producendum. Si enim sartori præciperes, vt
 tibi vestem conficeret, nullam vero materiã
 è qua pararet afferres; an non quam primum
 diceret, se è nihilo nihil efficere posse? Dein-
 de si allato saxo diceres, vt è dura illa mate-
 ria aptam tibi vestem concinnaret, an non
 eo quo prius modo responderet, se è lapide
 durissimo, non secus atque è nihilo, nihil o-
 mmino formare posse? Ad eundem modum
 dicendum, non minorem, ad aquam in vi-
 num conuertendam, quam ad vinum è ni-

Simile.

hilo producendum, potentiam requiri.
 Primitias autem miraculorum suorum VIII.
 Virginis matris precibus & postulatione in- Primus
 ductus edidit; in quo eam Satan præuere Christus
 studuit, dum in deserto efficere conatus est, miraculū
 vt Redemptor saxa durissima in panes po- matris
 tentiã suã conuerteret. Mirandum deinde, precibus
 & simul notandum est, Christi miracula in inductus
 Transubstantiatione cõpisse & in eadem, edidit.
 sanctissimam Eucharistiam instituendo, de- Vinū hoc
 fuisse; hic aqua in vinum, illic vino in san- erat ex-
 guinem illius transeūte. Vinum porro, quod quisitissi-
 hic ex aqua conuerterat, optimum & præ- mum.
 stantissimum erat & sapidius eo quod è tor-
 culari descenderat. quidquid enim Deus
 præbet & operatur, perfectissimum est. in-
 nuere hoc Architrachelinus volebat, cum spon-
 so diceret: *Tu vero seruisti bonum vinum usq; Ioan. 2.*
adhuc: cæci quoque quibus oculorum post-
ea vsus reddidit, multo videbant perspi-
cacius, quam qui nullum in oculis deri-
mentum experit; claudi denique quos am-
bulare fecit, celerius & ocyus incedebant,
quam quibus nullum in pedibus vitium
fuerat. vnde bene Propheta: Sicut sicut coruus Isai. 35.
claudus.

Eadem hic etiam opera considerate non
 prius Christum vinum metacum bibendum
 præbuisse, quam viaum nuptiarum defice-
 ret; vt ostenderetur demum Dei prouidē-
 tiam auxilium adferre, cum mundus ferre
 nequit: nec enim prius manna Israelitis co-
 litus præstitum, quam farinæ & alia Aegypti
 defecissent. Deinde, tum Deum gaudia &
 solamina spiritus immittere solere, quando
 mundanæ deliciae voluptatesque sæculi ex-
 hausta sunt, & deficiunt. Hinc *mel' orantur Exod. 16.*
vbera tua vino, dicebat Amans illa sponsa,
 dilecti deliciis ebria; id est, consolationum
 tuarum dulcedo omnem mundanarum deli-
 ciatum saporem superat & excedit: & vt in-
 fans, qui solidiori vesci cibo nequit, lacte
 nueritur; ita quicumque deliciis cœlestibus Cant. 4.
 iam affuevit, & cui eadem sapiunt, omnem
 mundanam voluptatem repudiat ac spernit.
 Atq; vt Israelitis tunc manna deficere cœ-
 pit, cum terræ promissionis fructus gusta-
 rant; ita mox vt consolationes terrenas con-
 sectamur, cœleste nobis manna deficit, &
 alio

alio refectis cibo diuina subtrahuntur solamina. suggestit hocce mihi Bernar. dū quodam in loco ait: *Præoccupatum secularibus desideris animum delectatio sancta declinat, nec in se fieri poterunt vera vanis, æterna caduce, spiritualia corporalibus, summa imis vtriusque sapienter, & quæ sursum sunt, & quæ super terram.*

Serm. 6. de ascensione.

Christus panem & vinum multiplicauit.

Prou. 9.

Cant. 2.

Ioan. 6.

Comment. in Ioan.

Luc. vii.

Denique ipse, qui diuina sua potentia hodie vinum multiplicat, suo etiam tempore Ioannis sexto, panem eiusque fragmenta multiplicabit, quo se patrem illum familias ostendat, qui vniuersis mundi incolis velut domesticis, vinum & panem subministrat. In cuius rei signum, sapientia æterna domum & splendidum sibi epulum parasse dicitur, vinumque miscuisse, *sapientia autem auit sibi domum, posuit mensam, & miscuit vinum.* Sponsa quoque illa celestis, quæ hortos habebat fructibus referentissimos, habebat & vineas, quas vulpes suffodere & demoliri conabantur. *Capite vobis vulpeculas quæ vermuntur vineas.* Quibus omnibus innuitur, Christum, æterni Patris sapientiam pane simul & vino omnes mundi incolas reficere, & pacere. Quoad vinum, euidens hodie dat testimonium, dum sex hydrias capientes singulas metretas binas vel ternas aqua impletas, in vinum commutat, quæ nostra metiendi ratione centum nonaginta vini pocula conficerent; tum vt extremæ sponсорū inopiæ succurreret, tum vero vt largitatem potentiamque suam testaturum faceret, vt & postea prælitit, cum quinq; hominum milia quinque panibus hordeaceis in deserto pavit, ita vt & reliquis decem sporte complerentur.

Augustinus sex hæc hydrias mystice exponens, per easdem sex mundi ætates designari credit, & eas omnes aqua plenas, id est, oraculis de Iesu Christo, verum quæ à nymine comprehenderentur: tum vero aquam illam in vinum transisse, cum deficientibus iam figuris veritas affulsit, & oracula quæ de Christo agebant, completa sunt & revelata: vnde Lucas de Christo ipso loquens ait: *Apperuit illis sensum, vt intelligerent Scripturas.* Luculentum hoc igitur miraculum est, & nuptiæ iucundissimæ; quibus & vos recrea-

tos, & abunde refectos existimo; igitur tempus iam est mensa surgendi, tempus quo vnusquisque domum secedat.

Conclusio.

Quamobrem obsecro vos, coniuuæ, qui huic epulo interfuistis, singula vt eiusdem fercula menti insculpatis: discite, inquam, hoc ex Euangelio, Matrimonij Sacramentum inter præcipua Ecclesiæ Sacramenta recenseri, illius Christum auctorem esse, eumque nuptiis & conuiuio coniugali interesse voluisse. Discite adhæc, quo bene & auspiciato matrimonium succedat, Christum imprimis ac deinde Deiparam & Apostolos ad nuptias inuitandos. Nolite autem peruersam illam mandanorū consuetudinem imitari, qui tibicines potius & cornicines quam cœli ciues & amicos Dei inuitant. Recordamini ad hæc diuini illius miraculi, quod in coniuuæ gratiam hodie Christus patrare dignatur, dum aquam in vinum tranmutat: Mutauerat quidem olim Deus Pater, in perniciæ & obdurationis Pharaonicæ correptionem, aquas Ægypti in sanguinem; at filius eius vt eadem se pollere potestate declaret, aquas Canenses in vinum gratiam & beneficium collaturus, conuertit: Considerate igitur, vt necessitatibus nostris prospiciat, vt inopiæ nostræ succurrat, vt, quamprimum ac mundus nos præ inopia deserit, sua nobis prouidentia & auxilio subueniat.

Tu autem mundi Redemptor, mirabiliū opifex, admirabilis Sacramentorum auctor & institutor, vere conubiorum auspex & protector Christe, gratia illis tua hodie benedicere dignere, fauorem matrimonium contrahentibus ostende, nuptias nostras ad tuo auspicio sponsalia peragantur; te auspice conuenta partes ineant, omnia nutu tuo dirige, coniugatos tuo benignus auxilio prosequere: quid namque sine tuo numine haberi auspiciatum & foelix potest: nisi enim tu cœpta secundes, nulla affulgere potest prosperitas, sed perpetua dissensio & discordia coniugis extruciat, & ingens calamitas & perpetuum supplicium eos manet. At tu, o clementissime mirissimeque Deus, in necessitatibus nostris auxiliator & sospitator, reb⁹ in arctis spes & præsidium, sanctam tuam prou-

providentiam erga matrimonia coniugatosque demonstra, non pariteris quidquam iis deesse, at vinum honesti folaminis, letitiaeque Christianae multiplica, ac delicias coniugi adauge. Praesta, inquam, Domine, ut in iugo illo amoris, in mutua illa copula corporumque coniunctione non nisi amor, pax, amicitia, dilectio, & sincerus affectus reperiantur, ut benedictionibus tuis hoc in mundo locupletati, & donati coniuges, tandem aliquando in caelesti regione, in qua nullus de connubiis matrimoniiisq; sermo, ubi neque nubent, neque nubentur, honorem & gloriam tibi sempiterna dare queant, ad quam qui aquam hodie mutare in vinum dignatus est, & cum Patre & Spiritu S. vivit & regnat in saeculorum saecula deducere nos dignetur. Amen.

DOMINICA TERTIA.
POST EPIPHAN.

Partes.

1. Vanam gloriam esse noxiam.
2. Leporam inficere.
3. Breve orationem esse efficiacem.
4. Humilem suum orantis multum prodesse.
5. Iesum cito sanare.
6. Ad sacerdotes remittere.
7. Ingratitudinem Deo odibilem esse.

Domine, si vis, potes me mundare. Matth. 8.

FIGURA.

4. Reg. 5.

ELISAEVS Propheta Dei mundavit olim in veteri lege Naaman Syrum Purpuratum, quem lepra infecerat: hodie vero omnium Prophetarum rex ac Dominus Christus pauperem leprosum pristino nitore restituit. Vtrinque mundatio, sed cum aliquo tamen discrimine coniuncta: Elisaeus alienigenam illum virtute Dei sanavit, Christus vero mendicum hunc propria auctoritate & potentia; ille ad Iordanem, hic ad sacerdotes mittitur. Atque hic Evangelij hodierni nucleus & princeps pars est, quam ut ad maiorem Dei gloriam, animarumque vestrarum salutem explicem, Sanctissimi Spiritus auxilium pre-

cibus gloriosa Deiparae, & illius mediante suffragio enixe contendamus, ideoque omnes in genua prouoluti salutatione Angelica eam salutemus. *Aus Maria.*

Inter cunctos virtutis hostes, bonorumq; operum antagonistas nullus deterior, magisq; formidandus excogitari potest, quam inanis gloria, & vana quaedam de habita vel exercita virtute praesumptio. Hanc nimirum Basil. opum spiritualium praedatricem, thesauri animae direptricem appellat, multisq; aliis eam nominibus describit, quae & horrorem & admirationem audientibus afferant, ut tamen eadem sciatis, eius huc verba adducam: *Inanis gloria spiritualium opum est latro, blandus animarum hostis, sub mellis illitu fraudu sua venena propinat, & poculum mortiferum porrigit.*

Equidem dum sanctissimi Praesulis haec verba audio, genuinam mihi meretricis, de qua in Apocalypsi, audire descriptionem videtur, quae ostro & coccino circumdata, & auro circumquaque rutilans, aureum manu poculum, sed abominatione & immunditia plenum, gestans omnibus tartareum & nefandum liquorem propinat. Quid enim inanis gloria aliud quam meretrix, pretiosis induta vestibus, ex honore & laude aliena contextis, aurea manu vasa, id est, merita ac virtutes preferens, quae deinde vniuique demonstrat; at omnia lordent, & horrendis abominationibus referta sunt.

Ezechias rex quod arcas reserasset, & thesauros Assyriorum legatis ostentasset, graviter a Propheta correptus poenas dedit, & post eum filius, qui vna cum suis & congesto thesauro in Babylonem captivus abductus est. Dixit itaque Isaias, mala interminando, regno excedit. *Audi sermonem Domini, Ecce dies venient, & auferentur omnia quae sunt in domo tua, & quae condiderunt patris tui usque in diem hanc, in Babylonem, &c.* Assyrij hi repraesentant proximum nostrum, cui animae nostrae thesaurum, opera, inquam, pia virtutesque ostentamus, cum laudari ob eadem & magnificari volumus, quae vera sanctorum hominum pestis est & exitium.

Manna, quo olim in deserto reficiebantur Israelitae, du per diem sabbati custodiretur, Manna incre-

I. Vana gloria pestis

Vana gloria meretricis Apocalypseo comparatur. Apoc. 17.

Ezechias quod thesauros legatis ostentasset, graviter ostendit. 4. Reg. 20.

4. Reg. 20.

Exod. 16. incre-